

Forslag til Konfirmanddåbsritual

Introduktion:

Dette forslag er udarbejdet af en gruppe af præster i Aarhus Vestre provsti.

De og andre præster i Folkekirken arbejder for tiden på projektet ”Den udskudte dåb”. Det sker i samarbejde med Konfirmandcentret og Kirkefondet og omhandler følgende spørgsmål¹:

- Hvordan skaber vi en undervisning om dåb, der får dåben til at fremstå relevant for de unge?
- Hvordan døber vi de unge, på en måde så dåbsteologien og oplevelsen kommer til at understøtte hinanden bedst muligt?

Metode:

En gruppe af præster fra Århus Vestre Provsti er ret langt fremme i dette arbejde. De har indsamlet egne erfaringer om konfirmanddåb, men også interviewet tidligere konfirmander, der blev døbt umiddelbart forud for deres konfirmation, og disses forældre.

Denne viden og praksis-erfaring er blevet sammenstillet og sammenlignet med bl.a. voksendåb-ritualet fra 1912 og et forslag til voksendåb skabt med inspiration fra Christian Thodberg²

Erfaring:

Interview med de nu døbte konfirmander peger i to retninger:

1. Dåbsdagen som et stærkt og godt minde.
2. Dåbsdagen som noget, der blot skulle overstås for at få adgang til konfirmationen.

Konfirmander med den første erfaring fremhæver nærvær og følelsen af, at det var personligt med ord som ”det blev MIN dåb”. Også selv om præsterne kunne tilføje, at dåbsforløbet ikke var særligt tilrettelagt for den konfirmand.

Konfirmander med den anden erfaring har ikke disse oplevelser med. En beskriver, hvordan han blev døbt af en fremmed præst på en dag, hvor det lige kunne passe. En genfortælling, der i langt højere grad minder om en ekspeditionssag.

Intention:

Det er ikke gruppens intention at devaluere konfirmationen. Men spørgsmålet er, om dåbens betydning kan styrkes ud fra den bevidsthed konfirmanderne har om sammenhængen mellem dåb og konfirmation.

Vi går ikke til dette med en naivitet om, at vi igennem liturgiske justeringer kan garantere, at alle konfirmander får en oplevelse af dåben som noget ganske særligt, der bliver et minde og et pejlemærke, som de efterfølgende kan relatere til som et eksistentielt holdepunkt.

Men vi vil med vores forslag gerne lægge op til, at den enkelte præst får en større liturgisk frihed i den konkrete dåbssituation igennem en række forslag, hvorfra præsten har mulighed for at skabe en liturgi omkring ritualen, der er tilpasset til den konkrete situation. Ganske på linje med den frihed og de muligheder, der er omkring nadvergudstjenester/andagter, bisættelser og begravelser og i et vist omfang også omkring vielser.

Forslag:

Principperne i forslaget er:

- At det følger ORDO

¹ Projektet Den udskudte dåb er delvist finansieret af Den folkekirkelige Udviklingsfond

² Begge ritualer er vedlagt som bilag

- At det på visse steder er et brud med 1992-ritualet. Dette er gjort med et blik på hhv. 1912-ritualets voksendåb og Christians Thodbergs forslag til et lignede ritual.
- At det lægger teologisk vægt på løftet og processen/livsvandringen ("Jeg er med jer alle dage"). Dette er en accentuering i forhold til andre teologiske aspekter ved dåben, fx børnevilkår eller banke på/bede, men ikke et aspekt, der ikke allerede findes i dåbsteologien og gældende dåbsritualer.

Vores forslag skal forstås som et liturgisk idékatalog, og ikke som et "alt eller intet".

- En central del fastholdes som autoriseret og dermed forpligtende ritual.
- Noget af det nuværende ritual frisættes og overgår til liturgisk frihed.
- Andre led er liturgiske tilføjelser i forhold til 1992-ritualet. Disse er dog baseret på praksisser, der allerede findes i Folkekirken.
- Forslaget er dermed ikke teologisk nytænkning, men en synliggørelse af liturgisk praksis, der allerede finder sted lokalt.

Samling: Uanset om dåben er en del af en højmesse eller står som en dåbshandlingsgudstjeneste, mener vi at der bør være en samling.

Led	Kommentar	Begrundelse
Indledningssalme	Denne og gerne også efterfølgende salmer vælges sammen med dåbskandidaten/kandidaterne	Det, at vælge at blive døbt er et valg, som den enkelte konfirmand enten har taget selv, eller har haft stor indflydelse på. Derfor mener vi, at dette aktive valg gerne må fremgå af liturgien, og salmevalg er et af de steder, hvor vi har praksis med at afspejle de involveredes egne ønsker.
Dåbstale	Dåbstalens tema og indhold justeres efter den givne kontekst, alt efter om der er tale om en selvstændig dåbsgudstjeneste, en dåb i – eller i forlængelse af – højmissen eller en anden gudstjenesteform.	Dåbstalen giver mulighed for at flette kontekst (og evt. vita) sammen med fx dåbsteologi eller andre teologiske aspekter, der er relevant i den konkrete situation. En mulighed er at basere dele af talen på den frit valgte 1. læsning og/eller det dåbsord, som vi foreslår dåbskandidater modtager efter dåben. Jf. bl.a. dåbsritualet i den evangeliske kirke i Tyskland.
Indledningsbøn	Her foreslår vi fri bøn, således at den konkrete kontekst træder tydeligere frem. Alternativt en bøn, formet over: "Jeg er vejen sandheden og livet" eller "Følg mig" jf. vores overvejelser om teologisk vægtlægning.	Christian Thodbergs forslag, den såkaldte banke/bede-bøn, står for os som en bøn, der egner sig til den forståelse, at man med tilvalg af dåb føler, at man har fundet hjem/frem. Vores interview med konfirmander og deres forældre peger på, at dåben langt oftere ses som processuel. Dåben er et væsentligt skridt på vejen i at træde ind i egen identitet osv. Derfor foreslår vi, at dåben

		tydeligere italesættes som en indgangs- eller begyndelseshandling, fremfor en afslutningshandling
--	--	---

Ordet: I ritualer fra 1912 indgår der kun én tekstlæsning. Vi foreslår, at man fastholder missionsbefalingen fra 1992-ritualet, men frisætter ”lad de små børn komme til mig ”-teksten. Dermed har man fortsat to tekster, hvoraf en tekst vælges ud fra det unikke/kontekstuelle, mens den anden tekst fastholder det universelle.

Led	Kommentar	Begrundelse
1. læsning	<p>Frit valg – eller evt. efter forslag som ved 1992 ritualet for begravelser, længere form</p> <p>Forslag til andre tekster:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1. Kor. 13, hvis det gennemgående tema er gave/kærlighed - Joh. 14,5:Vejen, sandheden og livet - En tekst, der rummer dåbsordet <p>Teksten med ”Lad de små børn...” kan bruges hvis den passer til konteksten. Men den er kun én mulighed blandt mange.</p> <p>Læsningen kan evt. ske som lægmandslæsning.</p>	<p>Mark. 10, 13-16 indgår ikke i voksendåbsritualet af 1912. Dvs. at der findes et gældende ritual uden denne tekst. Vi foreslår, at fastholde tanken om to læsninger, hvor den første læsning er frit valg for at give præsten mulighed for at vælge fx en tekst, som har fyldt noget i undervisningen, eller – hvis der er tale om en enkelt dåb – den perikope, der rummer dåbsordet (se senere)</p>
2. læsning	<p>Dåbsbefalingen. Matt 28,16-20</p> <p>Læsningen kan evt. ske som lægmandslæsning.</p>	<p>Denne tekst fastholdes, men til forskel fra 1992-ritualet, flyttes den, så den bliver anden tekstlæsning. Dermed kommer det kontekstuelle først og det universelle til at stå i tættest tilknytning til dåben.</p>
Påberåbelse af løftet	<p>Som overgang mellem 2. læsning og dåbshandlingen påpeges løftet som et centralt element i dåben:</p> <p><i>Dette løfte har Gud givet os for længe siden. Det holder i dag og i fremtiden, og derfor vil vi i dag døbe dig i Faderens, Sønnens og Helligåndens navn.</i></p>	<p>Vi døber ikke, fordi nogen endelig har fundet frem til den rette tro. Vi døber på løftet, vi er blevet givet.</p>

Handling: Denne del mener vi bør være den autoriserede del. Vi skal give plads til at fokusere på, at det er den enkelte, der bliver døbt, hvilket vi tænker, at der er mulighed for i Samling og Ord. Når vi når til handlingen, ønsker vi at fastholde, at det er den samme dåb, vi alle bliver døbt med, hvorfor denne del bør være autoriseret. Ved at lade det være selve dåbshandlingen, der er autoriseret, tydeliggør vi samtidigt, at en nød-dåb er en fuld dåb.

Led	Kommentar	Begrundelse
Korstegning	Korstegningen er både i 1912 og i 1992 udført med en begrundelse og et tilsagn: ”til et vidnesbyrd om at du skal tilhøre...”. Dette tilsagn mener vi skal fastholdes. Præsten kan evt. dyppe en finger i dåbsvandet inden korstegningen ”for dit ansigt” for at tydeliggøre sammenhængen mellem tilsagnet og den efterfølgende dåb.	Når korstegningen fastholdes på sin plads inden tilspørgslen er det for at understrege dåben som løfte. Vidnesbyrdet om at du skal tilhøre den korsfæstede, er givet allerede inden der er blevet sagt ja. Det første ja ligger på korset, og dåbens ja er et ekko af dette første ja.
Bekendelse og Tilspørgsel ³	Fælles bekendelse med forkortet tilspørgsel, eller fuld tilspørgsel alt efter hvad der passer til den konkrete situation.	<p>For at fremhæve fællesskabsperspektivet og vi’et i trosbekendelsen, mener vi, at den bør aflægges af menigheden, hvorefter dåbskandidater tilspørges på den netop fælles aflagte trosbekendelse. Troen bæres ikke af individet alene, og tilspørgslen bør ikke kunne forstås som eksamen, idet dåben aldrig kan blive et spørgsmål om kognitiv kunnen eller trospræstation.</p> <p>Vi kender dog til situationer, hvor der ikke er en menighed til stede ved dåben, eller hvor dåbskandidaten har et ønske om at aflægge et credo, hvorfor der også bør være mulighed for at præsten bruger bekendelsen i sin fulde længe som tilspørgsel. Eller at dåbskandidaten først fremsiger trosbekendelsen, hvorefter præsten spørger: Vil du døbes på denne tro</p>
Dåbshandling	Uændret	
Supplerende traditioner og tegnhandlinger	Der findes en række lokale tegnhandlinger eller traditioner både før og efter selve dåbshandlingen. De klassiske er ophældning af vand umiddelbart	Ved barnedåb er der ofte en fadder/forælder/søskende, der får opgaven med at hælde vand op og/eller tørre hovedet efter dåben. Vi foreslår, at dåbskandidaten

³ I dette forslag har vi medtaget bekendelsen. Det er dog vigtigt at pointere, at der i gruppen er væsentligt overvejelser omkring bekendelsen. Her skal blot nævnes nogle få: Hvis dåben forstås inden for aspektet: jeg er nu nået frem og klar til at modtage dåben, giver en tilspørgsel på trosbekendelsen fin mening. Hvis aspektet om barnevilkår er væsentligt, kan det virke pudsigt, at det kun kan opnås, hvis enten dåbskandidaten eller en fadder, har en højt udviklet og kognitiv forståelse af kristendommen. Er aspektet proces/livsvandring er troen noget man er på vej ind i ved sin dåb. Her kan bekendelsen måske ligefrem komme til at skygge for dåbsteologien. Et forslag til ritual uden bekendelse er i sin vorden i gruppen, men er ikke klar til indsendelse 26. marts 2021

	før dåben og aftørring af vandet med dåbskluden efter dåben. Disse traditioner og tegnhandlinger mener vi bør bevares. Dog bør det overvejes, om de er relevante i den konkrete situation.	enten selv hælder vand op, eller at han/hun inddrages i samtalen om, hvem der bør gøre det. Aftørring af dåbskandidatens hoved kan komme til at virke unødvendigt teatralisk, når der er tale om store børn eller konfirmanddåb. Hvis handlingen ses om en ren praktisk foranstaltning foreslår vi, at konfirmanden selv får lov til at gøre det. Hvis man lokalt ser aftørringen som en tegnhandling, mener vi, at konfirmanden skal inddrages i samtalen om, hvem der skal gøre det.
--	--	---

Sendelse: Håndspålæggelsen ser vi som et led, der bør ligge under det autoriserede ritual, ligesom Fadervor. Dåbsord ser vi som et frivilligt liturgisk led, og det samme gælder for den participatoriske tegnhandling og kollekten. At det autoriserede og liturgisk frihed fletter sig ind og ud af hinanden, kender vi fra ritualbogens kommentarer ”kan udelades”, der fx findes ved en del hilsner og ved tilspørgslen, dels ved konfirmation og dels ved kirkeligt velsignelse af borgerligt indgået ægteskab.

Led	Kommentar	Begrundelse
Håndspålæggelsen	Uændret	
Dåbsord	Håndspålæggelsen efterfølges direkte af oplæsning af dåbsord, der gentages som konfirmandord ved den efterfølgende konfirmation. Fx med ordene: <i>Dit dåbsord, som vil blive gentaget ved din konfirmation er</i>	I mange sogne findes der spor af dåbsord i kirkebøgerne, og i nogle sogne findes traditionen fortsat. Vi forslår, at dåbskandidaten er aktivt med i valget af dåbsord – fx i samme undervisningsgang, hvor de allerede døbte konfirmander vælger deres konfirmandord. Målet er at styrke forbindelsen mellem dåbens sakramente og konfirmationen, således at konfirmanddåben ikke bliver behandlet stedmoderligt, men bliver et styrket element i forhold til konfirmationen.
Fadervor	Bedes i fællesskab	Fælles fadervor er med til at styrke det aspekt ved dåben, der handler om at blive døbt ind i et fællesskab.
Participatorisk tegnhandling	Fx lystænding – indsamling af dåbsønsker, bønner eller velsignelser fra dåbsfølget.	Erstatter fadertiltalen. I forbindelsen med voksendåb erstattes fadderne af vidner.

		Særlige vidner bør fortsat være navngivne. Men i stedet for at præsten skal formane vidnerne om deres opgave – der i forbindelse med konfirmanddåb er yderst begrænset – foreslår vi, at der indlægges en for stedet relevant tegnhandling, hvor hele menigheden har mulighed for at træde frem som vidner.
Takkebøn - dåbskollekt	<p>Her foreslår vi igen fri bøn, således at den konkrete kontekst træder tydeligere frem. Alternativt kan en kendt dåbskollekt vælges – gerne sammen med dåbskandidaten.</p> <p>Bønnen kan bedes af præsten, af dåbskandidaten eller af en fra dåbsfølget.</p> <p>En tredje mulighed er, at præsten beder en bøn dannet af de bønner, som dåbsfølget har skrevet. (se den participatoriske tegnhandling)</p>	Når vi her peger på fri bøn, bøn dannet af små bønner og/eller bøn bedt af andre end præsten, er det med det pædagogiske mål at vise, at bønnen er en religiøs ressource, som kan bruges af andre end blot præsten.

26. mart 2021

Berit Weigand Berg, Kirkefondet
Udviklingskonsulent på projektet ”Den udskudte dåb” og ”liturgisk fagsekretær” for de præster fra Aarhus Vestre provsti, der deltager i projektet.

Anders Kaufmann, Konfirmandcentret
Udviklingskonsulent på projektet ”Den udskudte dåb”

Gruppen består af nedenstående præster, der i forskellig omfang har været engageret i arbejdet med at udvikle det ovenstående liturgi-forslag

Anni Albæk, Møllevang
Christina Holm Egelund, Skjoldhøj
Ditte Bruun Laursen, Gellerup
Inger Birgitte Bruhn Christensen, Brabrand
Trine Tilma, Skjoldhøj
Mads Juul Munch, Harlev
Susanne Bach Ramsdahl, Åby

Forslag til Dåbsritual for voksne

Lovet være Gud, vor Herres Jesu Kristi Fader, som i sin store barmhjertighed har genfødt os til et levende håb ved Jesu Kristi opstandelse fra de døde.

Kære N.N.!

Du er kommet herind for at modtage den kristne dåb.

Lad os alle bede!

Almægtige, evige Gud, vi beder dig for denne mand (kvinde / dreng / pige), der ønsker at modtage din dåbsgave og ved din nåde fødes på ny som dit barn. Du har selv sagt: „Bed, så skal der gives Jer; søg, så skal I finde; bank på, så skal der lukkes op for Jer“. Så giv nu din gave til ham (hende), der beder, og luk døren op for ham/hende, der banker, så han/hun må få den evige velsignelse i dette himmelske bad og komme ind i det rige, som du har lovet os ved Jesus Kristus, vor Herre. Amen

Jesus har sagt, at den, der er født af vand og ånd, tilhører Guds rige.

Og gudsriget er, „at Gud elskede verden, at han gav sin enbårne søn, for at enhver, som tror på ham, ikke skal fortabes, men have evigt liv.“ Og Jesus sagde til sine disciple efter sin opstandelse: „Mig er givet al magt i himlen og på jorden. Gå derfor hen og gør alle folkeslagene til mine disciple, idet I døber dem i Faderen og Sønnens og Helligåndens navn, og idet I lærer dem at holde alt det, som jeg har befalet Jer. Og se, jeg er med Jer alle dage indtil verdens ende“.

Så vil vi hjælpe dig til hans velsignelse ved at døbe dig i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn.

Modtag det hellige korsens tegn både for dit ansigt og for dig bryst til et vidnesbyrd om, at du skal tilhøre den korsfæstede og opstandne Herre Jesus Kristus.

NN.

Forsager du Djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen? Ja!

Tror du på Gud Fader, den Almægtige, Himlens og jordens skaber? Ja!

Tror du på Jesus Kristus, hans enbårne Søn, vor Herre... Ja!

Tror du på Helligånden, den hellige, almindelige kirke, de helliges samfund, syndernes forladelse, kødets opstandelse og det evige liv? Ja!

N.N. Jeg døber dig i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn. Amen

Den almægtige Gud, vor Herres Jesu Kristi Fader, som nu har genfødt dig ved vand og Helligånden og skænket dig syndernes forladelse, han styrke dig med sin nåde til det evige liv! Han bevare din udgang og indgang fra nu og til evig tid! Amen

Fadervor

Fred være med dig!

(Gengiver på Konfirmandcentrets hjemmeside under inspiration af Christian Thodberg)

https://www.konfirmandcenter.dk/fileadmin/filer/PDF_filer/Da%CC%8Absritual_for_voksne.pdf

BEK nr 201 af 26/07/1912

Bekendtgørelse angaaende Autorisation af nye Ritualer for Daab, Nadvere og Brudevielse
<https://www.retsinformation.dk/eli/lta/1912/201>

Voksnes Daab.

Lovet være Gud og vor Herres Jesu Kristi Fader, som efter sin store Barmhjertighed har genfødt og til et levende Haab ved Jesu Kristi Opstandelse fra de døde.

Vi takker Dig, himmelske Fader, fordi du ved din enbaarne Søn har givet os den hellige Daab, hvori du gør os til dine Børn og skænker os den Helligaand med Syndernes Forladelse og det evige Liv. Vi raaber til dig over denne din Tjener (Tjenerinde), som beder om din Daabs Gave og i Genfødselsens Bad begærer din evige Naade. Herre, tag imod ham (hende), og, som din enbaarne Søn har sagt: »bed, saa skal eder gives, søg, saa skal I finde, bank paa, saa skal der lukkes op for eder«, saa giv nu denne, som beder, dine Gaver, og oplad Døren for ham (hende), som banker, at han (hun) maa faa den evige Velsignelse i dette himmelske Bad og arve dit Rige, som du har lovet og tilsagt os alle ved vor Herre Jesus Kristus! Amen.

Saaledes taler vor Herre Jesus Kristus: »Mig er given al Magt i Himmelen og paa Jorden. Gaa derfor hen og gør alle Folkeslagene til mine Dicile, idet I døber dem til Faderens og Sønnens og den Helligaands Navn, og idet I lærer dem at holde alt det, som jeg har befaleet eder. Og se, jeg er med eder alle Dage indtil Verdens Ende.«

(Derpaa trædes hen til Døbefonden)

Modtag det hellige Korsens Tegn baade for dit Ansigt og for dit Bryst, til et Vidnesbyrd om, at du skal tilhøre den korsfæstede Herre Jesus Kristus.

(Ved navnets Nævnelser medtages det nye Navn, som den, der døbes, vil antage.)

N. N. Forsager du . . .

Tror du . . .

Vil du døbes paa denne Tro? - Ja.

Saa knæl da ned og modtag den hellige Daab.

(Den, som skal døbes, knæler paa en Knæleskammel og holder Hovedet over Fonten.)

N. N. Jeg døber dig i Faderens og Sønnens og den Helligaands Navn. Amen.

Den almægtige Gud, vor Herres Jesu Kristi Fader, som nu har genfødt dig ved Vand og den Helligaand og skænket dig Syndernes Forladelse, han styrke dig med din naade til det evige Liv! Han bevare din Udgang og din Indgang fra nu af og indtil evig Tid! Amen.

Lad os alle bede: (Med Haandspaalæggelse.)

Vor Fader, du, som er . . . Amen.

Fred være med dig! Amen.

Præsten slutter med en kort Tiltale til daabsvidnerne og med Herrens Velsignelse.